

МИЛЛИЙ ТИКЛАНİŞ

3 (539) ● 2019 йил 23 январь, чоршанба ● Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси

ЎзМТДП — www.mt.uz

Таҳририят — www.milliytiklanish.uz

2008 йил 30 октябрдан чиқа бошлаган

ЎЗАРО МАНФААТЛИ ШЕРИКЛИККА АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Германия Федератив Республикаси Федерал канцлери Ангела Меркельнинг тақлиғига биноан 2019 йил 20 январь куни расмий ташриф билан ушбу мамлакатга келди.

Ташрифнинг асосий тадбирлари 21 январь куни Берлин шаҳрида бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Германия Федератив Республикаси Президенти Франк-Вальтер Штайнмайер, Федерал канцлер Ангела Меркель ҳамда Бундестаг Раиси Вольфганг Шойбле билан музокараларни ташкиллашди.

Ташрифнинг иккинчи куни Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев Мюнхен шаҳрида Бавария федерал ўлкаси Баш вазири Маркус Зёдер билан учрашиди.

Давлатимиз раҳбари фахрий меҳмонлар китобига дастхат қўйди.

Германиянинг жануби-шарқида жойлашган Баварияда 12,9 миллион аҳоли яшайди. Ушбу ўлка мамлакатнинг майдони бўйича энг йирик ва аҳоли сони бўйича иккичи субъектидир.

Бавария Германиянинг иктисолид жиҳатдан энг ривожланган худудларидан бири бўлиб, унинг ялини ҳудудий маҳсулоти ҳажми 600 миллиард европа яқин. Бу Европа

ва Бундестаг Раиси Вольфганг Шойбле билан музокаралар давомида ўзаро англашувга эришилганни ва ҳамкорлик лойиҳалари кўллаб-куватланганини таъкидлади.

Бавария Баш вазири Маркус Зёдер Президент Шавкат Мирзиёевнинг Мюнхенга ташрифидан мамнун эканини билдириб, Германия билан Ўзбекистон ўртасида имзолangan ҳужжатлар икки мамлакат манфаатларига хизмат қилиши, савдо-иқтисодий соҳадаги самараҳи ҳамкорлик ўзаро муносабатларнинг устувор йўналишларидан бири бўлишини қайд этди.

Мамлакатимизнинг Бавария билан муносабатлари узоқ тарихга эга. Тарихи И.Шильтбергернинг Амир Темур ҳузурида бўлгани тўғрисидаги ёзма хотираҳи ҳалқаримиз ўртасидаги тарихий алоқаларни тилга олинган илк ҳужжатли манбалардан биридир.

Томонлар савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, Ўзбекистон иқтисодий ҳамкорлик масалалари бўйича ҳам фикр алмасиди.

Президентимиз Федерал Президент Франк-Вальтер Штайнмайер, Федерал канцлер Ангела Меркель

Мюнхен

олий таълим, соғлиқни сақлаш ва спорт соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтириш масалаларига алоҳида этибиор қаратиди.

Учрашува Германия компаниялари билан Ўзбекистонда юқори технологияли корхоналар очиш, транспорт-логистика ва туризм инфраструктурасини модернизация қилиш, савдо-сотиқ ва кўшима лойиҳаларни биргалиқда молијалаштириш бўйича амалий ҳамкорликни кенгайтириш истикборлари мухокама қилинди.

Бавария Баш вазири Президент Шавкат Мирзиёевга Германия ишбилиармон доираларининг Ўзбекистондаги лойиҳалари ва тақлифларига кўргатилаётган ҳар томонлами кўмак учун самимий миннатдорли билдириб. Ўзбекистон билан кенг қўллами ва ўзаро манфаатли бизнес шериклиқдан фоят манфаатдор эканини қайд этди.

Давлатимиз раҳбари Бавария Баш вазирига "Ўзбекистоннинг маданий мероси Германия коллекцияларида" китоб-альбомини совфа қилди.

Абу Бакр ЎРОЗОВ,
ЎзА махсус мухбари
Мюнхен.

Маданий-гуманитар алоқалар,

Депутат хисобот беради

ИККИ ЧАҚИРИҚ ДЕПУТАТИНИНГ КЕЧА ВА БУГУН ҲАҚИДАГИ ҚАРАШЛАРИ ҚАНДАЙ?

Депутат, энг аввало, ҳалқ вакили. Одамлар ўзи сайлаган депутат востисасида давлат бошкрувида иштирок этади. Демак, депутат ўз фаолиятининг ҳар бир жиҳатида фақат ва фақат ҳалқ фикрига суюниши-тағинши, одамларнинг дарду ташвишига шерик бўлиши керак. Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси аъзоси Ўрол ҲАЙТОВ билан депутатининг ўтган 2018 йилдаги фаолияти хусусида сарҳисоб мулоқотимизга ҳам ана шу қоидалар асос бўлди.

— Айни пайтда мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ислоҳот ва ўзгаришларга барномаси гувоҳ ва иштироки бўлиб турибиз. Олий Мажлис Қонунчилик палатасида иккى чақириқ давомида фоалият юритаётган депутат сифатида миллий парламентаризм тарихининг иккиси даври ўртасидаги тафовут, сўнгти йиллардаги ўзгаришлар хусусида тўхталиб ўтсангиз. Умуман, амалга оширилаётган изчил сиёсат парламент ҳаётида қандай акс-садо бермоқда?

3-бет ➔

Амалий натижা

ХАЛҚ ВАКИЛИ КЎМАГИДА 17 ОИЛА ЕР УЧАСТКАСИГА ЭГА БЎЛДИ

Бугун барча даражадаги раҳбарлар, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, депутатлар уйма-уй юриб, одамларнинг муаммоларини тинглаши, уларга амалий ёрдам кўрсатиш, ишлар давомида тўпланиб қолган, яшаш ва фоалиятга салбий таъсир кўрсатувчи муаммоларни аниқлаб, уларни ҳал этиши чораларини кўришини иш фоалиятининг асосий мезонига айлантироқда.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Қашқадарё вилоят кенгаси вакиллари, ҳалқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар Кенгашларидағи ЎзМТДП гурухи аъзолари ҳам бу борода қатор амалий ишларни ташкил этиб келмоқда. Жумладан, ҳалқ депутатлари Қарши шаҳар Кенгашидаги ЎзМТДП гурухи раҳбари Лазиз Расулов ҳамда партиянинг вилоят кенгаси "Аёллар қаноти" етакчи мутахассиси Маъмура Курбонова Қарши шаҳри Чақар маҳалласида истиқомат қўлиучи аҳоли хонадонларига бориб, уларнинг яшаш шароити, таклиф ва муаммолари билан қизиқди. Юзма-юз сұхбатлар давомида айрим оиласларни йиллар давомида қийнаб келаётган муаммолар борлиги аниқланди.

2-бет ➔

Хиёбон

"САНЪАТ ИЖОДКОРНИНГ ҚОБИЛИЯТИ, МЕҲНАТИ АСОСИДА РИВОЖЛАНАДИ"

Дунёдаги ҳар қайси ҳалқ, ҳар қайси давлатнинг маънавий тараққиёт даражаси, аввало, унинг маданийи, санъат ва адабиётida, жумладан, театр санъатида яққол намоён бўлади.

Ўзбек Миллий академик драма театри мамлакатимизнинг йирик маънавият масканларидан. Отакон театр санъатида кўплаб машҳур актёrlар тарбияланди, улар яратган ўйлас образлар ҳозир ҳам ҳалқимиз, хусусан, ёшларимиз маънавиятини бойитиша ҳисса қўшиб келмоқда. Бу мўттар саҳнада яратилган Абу Райхон Беруний, Ибн Сино, Амир Темур, Мирзо Улугбек, Алишер Навоий, Бобур Мирзо каби буоқ аждодларимизнинг барҳаёт сиймалари минг-минглаб томошабинларга инсонийлик, адолат ва эзгулик, меҳр-оқибат, олижоноблиқдан сабоқ берганни, уларни гўзлалик ва нафосат оламига ошно этиб келаётгани таҳсинга лойиҳидар.

Ушбу театрнинг узоқ йиллик таҳжига эга устоз санъаткорларидан, таникли театр ҳамда кино актёri, режиссер, ўзбекистон ҳалқ артисти, давлат мукофоти соҳиби Ҷедор САДДИЕВ билан "Хиёбон"да бугун бунёд этилаётган янги ҳаёт, янги жамиятнинг маънавий асосларини янада мустаҳкамлашда театр санъатининг ўрни, мамлакатимиз театр санъатининг энг яхши анъаналарини бойитиб, янги авлодларига беъзабол етказиш йўлида фоалият олиб бораётган ижод кўргатилаётган этибиор, бутун ҳаётимизни терап акс этирадиган, турли синовларда тобланган, ўз келажагини ўз кўли, ўз меҳнати билан яратаетган фидойи инсонлар — замонамизга ҳаҳромонлари қиёфасини ёрқин ифода этадиган янги асарларнинг ҳалқимиз, аввало, ёшларимизнинг маънавий оламини юксалтиришдаги ҳиссаси ва бошса долзарб мавзуулар хусусида сұхбатлашдик.

8-бет ➔

Фракция фоалияти

ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ БОШҚАРМАСИ

МАМЛАКАТИМИЗНИНГ АСОСИЙ МОЛЯВИЙ ҲУЖЖАТИНИ ТАЙЁРЛАШ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ТАЪМИЛЛАШДА МУҲИМ ОМИЛ БЎЛАДИ

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси ишғилиши бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга ўйлаган Мурожаатномасида илгари сурилган Олий Мажлис ҳузурида давлат бюджети бошқармасини ташкил этиши масаласи атрофлича мухокама этилди.

Йигилишда фракция раҳбари Сарвар Отамуратов давлат бюджети бошқармасининг ташкил этилиши парламент назоратининг таъсирчан шаклларидан бири бўлган

2-бет ➔

Мурожаатнома — фоалиятимиз асоси

МАМЛАКАТИМИЗ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ДАСТУРИЛАМАЛИ

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси ташкилотлари жойларда Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси мазмун-моҳиятини ақолига етказиш, унда белгиланган вазифаларнинг аҳамиятини кенга чукур тушунтириш мақсадида тарғибот тадбирларини ўтказ-моқда.

— Президентимизнинг миллий парламент аъзолари олдида энг асосий ва долзарб сиёсий, ижтимоий-иқтисодий масалалар ва жамиятни демократик ривожлантириш

риш бўйича Мурожаатнома билан чиқиш амалиёти кўлланилаётгани мамлакат тараққиётини янги босқичга кўтириш ва ҳалқимиз ҳаёт даражасини юксалтириша янги босқичdir, — деди партия раҳбари. — Давлатимиз раҳбари Мурожаатномани парламент вакиллари тимсолида бутун ҳалқимизга йўллаб, бир қанча муҳим масалаларга тўхталиб ўтди. Кўплаб соҳалар

қатори мамлакат иқтисодиётида муҳим аҳамиятга эга йўналишлардан бири бўлган туризм соҳаси ривожига қартилган бир қанча вазифалар белгиланди. Таъкидлаш жоиз, мамлакатимизнинг бетакор табииати, миллий кўриқоналари, тоғли ҳудудларида туризми ривожлантириш учун катта салоҳият мавжуд.

2-бет ➔

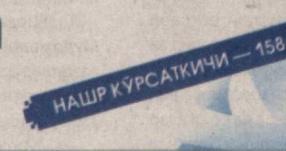

"Milliy tiklanish" газетасини www.milliytiklanish.uz сайтида, шунингдек, fb.com/milliytiklanish, t.me/milliytiklanish_uz ижтимоий тармоқларида ҳам ўқинг!

Газетамизга обуна давом этмоқда!

"Milliy tiklanish" —

мамлакатимиз миллий тикланишига хизмат қиласи

ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ БОШҚАРМАСИ

МАМЛАКАТИМИЗНИНГ АСОСИЙ МОЛИЯВИЙ ҲУЖЖАТИНИ ТАЙЁРЛАШ
ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА МУХИМ ОМИЛ БЎЛАДИ

< Давоми. Бошланиши 1-бетда.

Бугун мазкур бошқарманинг Низом лойиҳаси ишлаб чиқилгани, унга ЎзМТДП фракцияси аъзолари ҳам ўз тақлиф-тавсияларини берганини қайд этди.

Шундан сўнг ЎзМТДП фракцияси аъзолари, Қонунчилик палатасининг Бюджет ва иқтисодий ислоҳотлар кўмитаси аъзолари Абдурашид Тўхтабоев ташкил этилаётган давлат бюджети бошқармаси, унинг Низом лойиҳаси, тузилиши ҳақида ахборот берди:

— Сир эмас, бугун макроиқтисодий кўрсаткичларни чукур таҳлил қилиш, мамлакат иқтисодиётидаги сифат ўзгаришларни, унинг таркиби тузилишини баҳолаш, шунингдек, давлат бюджети даромадлари шаклланиси ва ижроси, харажатларининг тўғри режалаштирилиши, тақсимланишини, мақсадли, самарали ишлатилишини таҳлил қилишда парламент аъзоларининг барчасида ҳам профессионал даражадаги ёндашув етишмайди. Бу эса сайловчилар ва партиялар илгари суроётган мумаммо-масалаларни давлат бюджети воситасида ҳал қилишда халқ вакилларида малака ва тажриба етишмайтганидан далолат бермокда. Бундан ташкари, жойлардаги ўрганишларимиз давомида худудларда ҳам бюджет тақсимланиши ва унинг ижроси билан боғлиқ қатор муммомлар борлиги аниқланди. Олий Мажлис ҳузурида ушбу бошқарманинг ташкил этилиши мамлакатимизнинг асосий молиявий ҳужжатини қабул қилиш ва унинг ижросини кўриб чиқиш жараёнларини юкори савида ва сифатли амалга ошириш, депутатларини бу борадаги фаолиятини янги босқичга кўтариш, худудларни

ЎзМТДП фракциясининг Олий Мажлис ҳузуридаги давлат бюджети бошқармаси Низом лойиҳасига тақлифларидан намуналар:

Бошқарманинг асосий вазифалари сифатида:

1) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин Қонунчилик палатасидаги депутатлик бирлашмалари сўровига мувофиқ уларнинг сайловидоли Платформаларида белгиланган вазифаларга мос йўнанишларда тадқиқотлар ўтказиш ҳамда таҳлилий материаллар ва эксперт хуносаларини тақдим этиш;

2) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин Қонунчилик палатаси ва Сенати кўмиталари ҳамда комиссияларига бюджет қонунчилигини тақомиллаштиришда, жумладан, Қонунчилик палатаси депутатларига қонунчилик ташаббуси ҳуқуқидан фойдаланишда амалий ёрдам кўрсатиши;

комплекс ривожлантиришда мухим аҳамиятга эга.

Ингилишда қайд этилганидек, ушбу ташабbus унг долзарб бўлиб турган миллий иқтисодиётнинг юкори ўсиш суръатларини сақлаш ва макроиқтисодий барқарорликка эришиш, фаол инвестиция сиёсатини юритиш, айниқса,

давлат бюджетининг белгиланган параметрлар доирасида ижроси ва натижадорлигини таъминлашда муҳим ўрин тутади. Мавжуд ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва камчиликларни бартараф этиш, худудларни комплекс, жадал ривожлантириш борасидаги устувор вазифаларни иззил амалга оширишда парламент ролининг янада кучайишига жиддий турткি бўлади.

Шу боис мазкур таги тузилма фаолиятини самарали ташкил этиш мақсадида унинг тузилиши, Низом лойиҳаси чукур таҳлил этилмоқда. Мазкур жараёнда ЎзМТДП фракцияси аъзолари ҳам қатор тақлиф-тавсиялар тайёрланган. Шунингдек, бу борада хорижий таҳрибалар ҳам ўрганилди. Масалан, АҚШ парламенти юшида 1975 йилда Парламент бюджет бошқармаси ташкил этилган бўлиб, йилига ўнлаб иқтисодий таҳлилларни амала оширади ва бюджет самарасини солишириш орқали парламент аъзоларига кўмаклашади.

Ингилишда фракция аъзолари ҳамда маҳаллий Кенгаш депутатлари бошқарма ташкил этилишининг аҳамияти ҳақида тўхталиб, унинг фаолияти юзасидан тақлиф ва фикр-мулоҳазаларини билдирилар. Қонунчилик палатасининг ушбу масалага масъул бўлган бюджет ва иқтисодий ислоҳотлар кўмитаси, депутатлик бирлашмалари, бошқа кўмита ва комиссияларда ҳукумат томонидан тақдим этилган бюджет қонуни (Бюджетнома)ни ҳамда бюджет ижроси бўйича хисоботларни дастлабки тарзида кўриб чиқида таҳлилий материаллар ҳамда ёзма асослантирилган эксперт хуносаларини тақдим этишга масъул бўлишини назарда тутиш зарурлиги қайд этилди. Бошқарма фаолияти бюджет мухокамаларни ўтказиш сифатини ошириш, парламент ва ҳукумат ўртасидаги бюджет ахбороти алмашинувини яхшилаш, ҳамда уларнинг шаффоғлигини таъминлашга қаратилиши лозимиги таъкидланди.

Билдирилган фикр-мулоҳаза ҳамда тақлифлар асосида фракциянинг ушбу масалага юзасидан тегишли қарори қабул қилинди.

Сиддик НАМОЗОВ, ЎзМТДП фракцияси аъзоли:

— Давлат бюджети ижросини назорат қилиш давомида гувоҳ бўляпмизки, маҳаллий бюджетлар хисобида қолаётган маблағлар йилдан-йилга ортиб бормоқда. Масалан, ўтган йили 5,5 трillion сўм маблағ маҳаллий бюджетларнинг ўзида қолдирилди. Бу кўрсаткич келгусида яна ортиб боради. Шундай экан, маҳаллий Кенгашлар депутатларига маҳаллий бюджет ижроси назоратини самарали амалга ошириши учун ўзи мансуб сиёсий партия орқали бошқарма фаолиятида тақлифлari билан иштирок этиш ваколатини бериш лозим.

Муҳтарама КОМИЛОВА, "Milliy tiklanish" мухбири

Элдор ТУЛЯКОВ, ЎзМТДП фракцияси аъзоли:

— Давлат бюджети ижросини назорат қилиш давомида гувоҳ бўляпмизки, маҳаллий бюджетлар хисобида қолаётган маблағлар йилдан-йилга ортиб бормоқда. Масалан, ўтган йили 5,5 трillion сўм маблағ маҳаллий бюджетларнинг ўзида қолдирилди. Бу кўрсаткич келгусида яна ортиб боради. Шундай экан, маҳаллий Кенгашлар депутатларига маҳаллий бюджет ижроси назоратини самарали амалга ошириши учун ўзи мансуб сиёсий партия орқали бошқарма фаолиятида тақлиfлari bilan iштирок этиш ваколатини bериш lозim.

Раҳмонов, Марказий кенгаши Ижроия

кўмитаси девони бўлиб бошлиги Дониёр Тошбоев, Ўичи тумани ҳокими, ҳалқ депутатлар туман Кенгашидаги ЎзМТДП гурухи аъзоли Муҳаммад-аюбхўжа Аппаков Мурожаатномада белгиланган вазифаларнинг мазмун-моҳияти ҳамда уларнинг ижросини таъминлаш бўйича жамоатчилик олдида турган устувор вазифалар хусусида тўхтади.

Таъкидланганидек, Мурожаатномада баён қилинган ҳар бир устувор вазифа ва ўйниш халқимизнинг фаровон турмуш, Ватанимиз тараққиётни учун хизмат қилиди. Шу боис ютиимида кечадиган ислоҳотлар жараённада фуқаролар тамошабин эмас, балки ҳар бир инсон ўз келажагини Ватан тақдирига даҳлор билиб, фоиз иштирокчи сифатида қатнашиши мозимлиги таъкидланди.

Жойларда партия ташкилотларининг тарғибот тадбирлари давом этмоқда.

Ана шундай давра сұхбати ЎзМТДП Сирдарё вилоят кенгаши томонидан ҳам ташкил этилди. Партия Марказий кенгаши раиси ўринбосари Феруза Муҳаммаджонова Мурожаатномада илм-фан, замонавий ва узлуксиз таълим тизимини янада тақомиллаштириш зарурлиги, мамлакатимиз аҳолисининг қарбасида ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказиша қаратилган тарғибот тадбирлари ташкил этилди. "Навоий машинасозлик заводи" ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-ходимлари иштирокида бўлиб ўтган тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзМТДП фракцияси аъзоли Козимжон Тохиров Мурожаатноманинг мазмун-моҳиятини аҳолига етказ

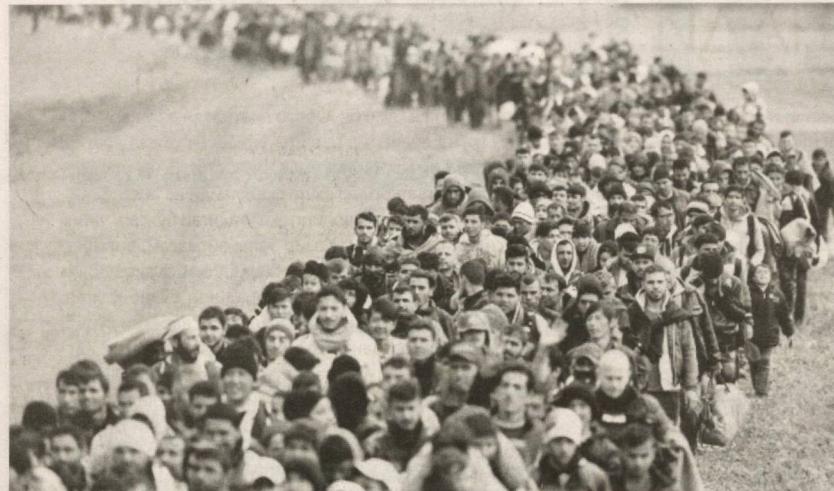

/// Бизнинг шарх

МИГРАНТ КИМ?

УНИНГ ҲҮҚУҚЛАРИ ҚАНДАЙ ҲИМОЯ ҚИЛИНМОҚДА?

Фаровон ҳаётга интилиши — инсонга хос тобиий ҳусусият. Кимдир уйда бахт топа олса, яна кимдир омадуни бошқа юртларда синаб кўришини истайди. Бу эса ҳар иили дунё бўйлаб кўплаб кишилар у давлатдан бу давлатга кўчиб ўтишини англатади. Сўнгги маълумотларга кўра, жаҳонда муҳожирлар сони айни пайтда 300 миллиондан ортиқни ташкил этади. Муҳожирлар — Ватанини турли сабабга кўра ташлаб чиқишига қарор қилган одамлар ва уларнинг асосий мақсади — бой мамлакатда яхши иш топиш ва фаровон ҳаёт кечириши.

2000 йилда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 18 декабрни Халқаро муҳожирлар куни сиғатиди нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилган.

Ривожланган ва ривожланяётган мамлакатларда янги ишчи кучига мунтазам эҳтиёж сезилади. Бу ёша мамлакат аҳолисининг кексайиши ёки маҳаллий аҳоли оғир, бироқ кам ҳақ тўланадиган ишларни бажаришни ис тамаслиги билан боғлиқ. Шунинг учун муҳожирлар маҳаллий ишчи кучи билан рақобатлашмайди, балки уни тўлдирувчи функцияни бажаради. Муҳожирларнинг турли оғир юмушларни бажарishi маҳаллий аҳолига янада самарали ва юқори маош тўланадиган ишлар билан шуғулланиш имконини беради. Бундан ташқари, муҳожирлар жамиятдаги истемолчилар сонини кўпайтиши, арzon ишчи кучи манбаи бўлгани ҳамда ўзининг тадбиркорлик имконияти билан уларни қабул қилган давлат иктисолидетига ҳам ижобий таъсири кўрсатади.

У ёки бу мамлакатта қонуний йўл билан кетган киши расмий муҳожир саналади. Уларнинг қаерда экани ўзининг давлатига маълум бўлади, муҳожирлиқда бўйлаб турган мамлакатнинг қонунлари уни ҳимоя қиласди. Шу боис расмий муҳожирлар ҳалқаро чегараларни кесиб ўтаетган ноконуний муҳожирларга нисбатан қўйчиликни ташкил этади.

Расмий мақомга эга бўлмаган муҳожирларнинг манфаатлари ҳеч қаерда ҳимоя

сўнгги йилларда муҳожирлар сони сезиларли даражада ортиб бормоқда. Одамларни она юртини ташлаб кетишига, асосан, турли низо, қашшоқлик ва иқлим ўзгариши оқибатлари сабаб бўйлоқда. Ҳалқаро миграция ташкилоти Баш котибининг маҳсус вакили Луиза Арбурнинг таъкидлашича, бугунги кунда муҳожирлар дунё аҳолисининг 3,5 фозизи (300 миллион нафарга яқин)ни ташкил этмоқда. Бу кўрсатич 2000 йилда 2,7 фозиз (173 миллион нафар)га тенди. Демак, миграция кўлами аста-секин ортиб бормоқда. Агар демографик ҳолат, иқлим ўзгариши ва бошқа омилларни назарда тутадиган бўлсан, ўз юртини ташлаб кетаётган одамлар сони янада кўпайши шубҳасиз.

Миграция бугунги кунда бир муҳожир учун танлаш имкони бўлса, бошқаси учун ҳаёт-мамот масаласига айланди. Дунёда 68 миллион муҳожир ўз ҳохишига кўра эмас, мажбурий қўчишига тўғри келган. Уларнинг 25 миллиони қочқинлар, 3 миллиони бошқа қидириувчilar саналади.

1951 йилда Халқаро миграция ташкилоти (ХМТ)га асос солинган. Унинг фаолияти "инсонпарвар ва тартибли миграция ҳам муҳожир, ҳам уни қабул қилган давлатда фойда келтириши керак" тамоили асосига курилган. ХМТ ўзининг ҳамкорлари билан миграция соҳасидаги вазифаларни тезкор ҳал қилинишига кўмаклашади, миграция орқали ижтимоий ва иқтисодий ривожланишини қўллаб-куватлайди, муҳожирларнинг инсоний қадр-қимматини ҳурмат қилиш ва уларнинг фаровонлиги ҳақида қайгуриш борасида барча мамлакат бир ёқадан бош чиқариб фаолият юритишни таъминлайди. 2016 йилда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳамда Халқаро миграция ташкилоти ўртасида келишув имзоланди ва ХМТ БМТнинг ихтисослашган ташкилотидан бирига айланди. ХМТ "Мен — муҳожир" дастурини ишлаб чиқди ва шу асосда фаолият олиб бормоқда.

2017 йилги маълумотларга кўра, ўз Ватанида ҳаёт-мамотларнинг 48 фозизи аёллар, 36,1 миллионга яқини болалар, 4,4 миллиони талabalар ва 150,3 миллиони меҳнат муҳожирлariдан иборат. Муҳожирларнинг 31 фозизи Осиёда, 30 фозизи Европада, 26 фозизи Шимолий ва Жанубий Америкада, 10 фозизи Африка, 3 фозизи Океания давлатларида кўним топган.

Миграция ҳолати инсоният тарихида ҳар доим бўлган — одамлар бир жойдан иккинчи жойга кўчиб ўтган. Бироқ, айниқса,

такозо этади. 2016 йил 19 сентябрь куни бўлиб ўтган БМТ Баш Ассамблеясининг мажлисида БМТ Баш котибининг "Хавфсизлик ва қадриятлар нуқтаи назаридан: кўчиб ўтаётган қочқин ва муҳожирлар йирик гурӯхларининг муаммоларини ҳал этиш" мавзуисидаги нутқи тингланди. Давлат раҳбарлари ва уларнинг нуғузли вакиллари мумхин якунни ҳужжат — Қочқинлар ва муҳожирлар бўйича Нью-Йорк декларациясини бир овоздан маъқулашди. Ушбу ҳужжатда жаҳон мамлакатлари етакчиларининг инсон ҳаётини қутқариш ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масъулиятининг глобал даражада адолатли тақсимлашга ўтиналирилган сиёсий иродаси акс этди.

БМТ Баш Ассамблеяси Нью-Йорк декларацияси бир осовдан маъқулашди. Ушбу ҳужжатда жаҳон мамлакатлари етакчиларининг инсон ҳаётини қутқариш ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масъулиятининг глобал даражада адолатли тақсимлашга ўтиналирилган сиёсий иродаси акс этди. БМТ Баш Ассамблеяси Нью-Йорк декларацияси бир осовдан маъқулашди. Ушбу ҳужжатда жаҳон мамлакатлари етакчиларининг инсон ҳаётини қутқариш ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масъулиятининг глобал даражада адолатли тақсимлашга ўтиналирилган сиёсий иродаси акс этди.

Шундай бўлса-да, 2018 йилнинг декабрида Марокашда ўтказилган БМТ конференцияси доирасида миграция бўйича келишув қабул қилинди. Уни 152 мамлакат кўллаб-куватлаган бўлса, 5 мамлакат вакили қарши овоз берди, 12 мамлакат вакили эса бетараф қолди. Ҳужжатга Хавфсиз, тартибли ва назоратдаги миграция бўйича глобал келишув, дебном берилди.

БМТ Баш котиби Антонио Гутериш миграция бўйича глобал келишувни дунёда миграция билан боғлиқ муаммоларга чек кўядиган "йўл ҳаритаси", деб таърифлadi. Шунингдек, у глобал келишув иккита "оддий ғоя"га асосланганни алоҳида таъкидлadi. Улардан бири — миграция ҳар доим бўлган, бундан кейин ҳам бўлади, бироқ у биринchi навбатда, назоратга олиниши ва ҳавфиз бўлиши керак. Иккинчиси эса — ҳар бир мамлакатнинг миграция соҳасидаги миллий

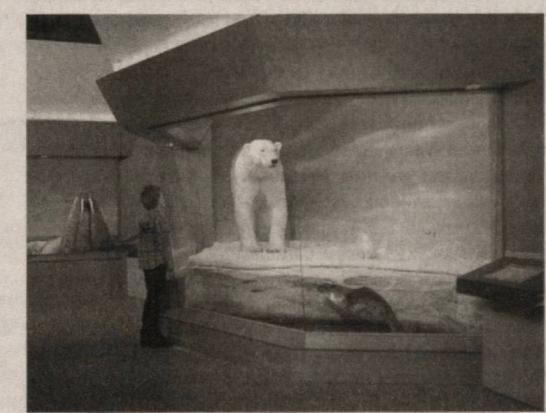
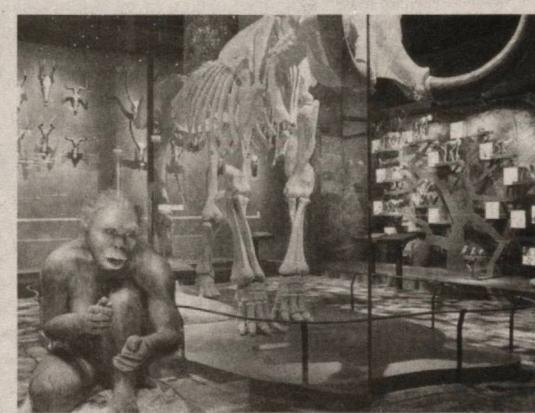
сиёсати ҳалқаро ҳамкорликка таяниши зарур. Шу ўринда бир маълумот. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Қонунчилик палатаси томонидан 2018 йил 12 декабрда қабул қилинган, Сенат томонидан 2018 йил 14 декабрда мътқулланган "Ҳалқаро миграция ташкилоти Конституциясини (Брюссель, 1953 йил 19 октябрь) ратификация қилиш тўғрисида" қонунимизолади.

Айни пайтада шуну ҳам таъкидлаш жоизки, 2018 йил 24 январда Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат министрлари вазiri Ҳалқаро миграция ташкилоти (ХМТ)нинг Европа ва Марказий Осиё бўйича минтақавий катта маслаҳатчиси Манфред Профази, Ҳалқаро миграция ташкилотининг Марказий Осиё бўйича минтақавий координатори

/// Рангинг дунё

ДУНЁ СИРЛАРИНИ ОЧУВЧИ МУЗЕЙ

Ўтмишига оид моддий ва маънавий ёдгорликларни тўплаш, сақлаш, ўрганиш ва тарғиб қилишида музейларнинг ўрни бекеёт. Швеция табиат тарихи музейи ташриф буюрувчиларни биология ва геология, астрономия ва астрономия соҳалари ўтмиши ҳамда замонавий илмий изланишишлар натижаларни билан танишиштиради. У Стокгольм университети билан ёнма-ён жойлашган. Музей биноси тарҳини 1916 йили мэймур Аксель Андерберг чизгани.

Швеция Қироллик илмий академияси музейга 1819 йилда асос солган. Шаҳарда юртларни нафасат томоша қилиш, балки улар устида илмий тадқиқот олиб бориш ҳам мумкин. Уларни илмий жиҳатдан ўрганиши, ўз навбатида, сайдермиздаги жуғрофий, геологик, экологик ҳолатларни тадқиқ, қилишда мумхин аҳамият касб этади. Музейдаги

ашёлар орасида Ер юзининг турли бурчагидан қазиб олинган жоноворлар скелти ва ўсимлик намуналари мавжуд. Уларнинг аксарияти экологик намуна, ДНК базаси шаклида сакланади.

Музейда дунёдаги энг катта гербариylар коллекцияси мавжуд. Унда 4 ярим миллионга яқин оиласа мансуб ўсимликлар жамланган. Бундан ташқари, кўргазма залларида 300 мингдан ортиқ умуртқали, 550 мингга яқин умуртқасиз жоноворлар ва 2 миллиондан зиёд ҳашаротларни томоша қилиш мумкин. Қолаверса, ҳайвонлар сукъолдиклари ва кутилган ўсимликлардан иборат полеонтологик коллекция, миллион йиллар аввал яшашган динозаврлар ҳам музейга кўлганларда катта қизиқиши ўғтиши, шубҳасиз.

Музейда Ер сайдераси пайдо бўлганидан то бугунги кунгача рўй берган табиий жаҳарёнлар ҳақида маълумот олиш мумкин. Шунингдек, инсон эволюциясига бағишиланган қизиқарли кўргазма ҳам ўрин олган. "Ақли одам" экспозицияси ёрдамида инсон ички аъзлари қандай ишлами

ҳамда ҳаракатга келтирувчи куч ҳаердан пайдо бўлишини бевосита кузатиш мумкин.

"Сувдаги ҳаёт" экспозицияси океан ва бошқа сувҳа ҳаракатларидан яшовчи жонзорларнинг яшаш тарзи билан танишиширади. Бундан ташқари, сайдермиз иқлимини ўзгартириб юбориши мумкин бўлган метеорит ва қимматбаҳо тошлар, Шимолий ва Жанубий Америкада, 10 фозизи Африка, 3 фозизи Океания давлатларида ҳаёт-мамлакатнинг миграция соҳасидаги миллий

ер тузилишига бағишиланган кўргазма залида оқиб турган магма, динозаврлар ва мамонтларнинг борлиги янада ҳайратланади. Бу ердан дениз сурдарилиб юрувчиси, кит боласи, йирик космик кема ҳам ўрин олган. Шунингдек, инсон юзидағи доначалар ва чириган тишнинг юз баробар катталаштирилган кўриниши ҳам келгандарни бефарқ қолдирмайди.

Музей тадқиқотчилари турли ҳалқаро лойиҳада фаол иштирок этиб келади. GBIF-Sweden ва FishBase ана шундай лойиҳалар жумласидан.

Табиатга бағишиланган музейларга саёҳат қилиш ҳар қандай кишини биз яшаб турган сайдермиз сир-асрорларини тушуниб етишига замин яратиши, шубҳасиз. Бу эса, ўз навбатида, ноёб табиий бойликларни асрараш, йирик лилини аспараша хизмат қилиши билан аҳамиятилидир.

Баҳора ОМОНТУРДИЕВА, талаба

Хиёбон

“САНЬАТ ИЖОДКОРНИНГ ҚОБИЛИЯТИ, МЕҲНАТИ АСОСИДА РИВОЖЛАНАДИ”

< Давоми. Бошланиши 1-бетда.

— Барча соҳалар қатори театр олдига ҳам бугун катта вазифалар қўйилдаги. Мадомики шундай экан, театрларимиз фаолиятида ҳам катта ўзгаришлар юз берганни аник...

— Ўтган икки йил давомида барча соҳалар сингари санъат соҳасида ҳам олдинга силжиш, ривожланиш, катта янгиликлар бўлди. Янада аникроқ айтсан, бу ривожланиш 2017 йил 3 август санасида Президентимизнинг Ўзбекистон ижодкор зиёлилари билан бўлган йиғилишдан сўнг, айниқса, сезиди, десам катто бўлмайди. Шу учрашувдан сўнг ҳар бир ижодкор, маданият ва санъат соҳаси вакили фаолиятини холис, таҳқиқий-таҳлилий назардан ўтказа бошлади. Йиллар давомида йиғилил келган муаммо ва камчиликларни бартараф этишига оид долзарб вазифалар белгиланди. Орадан кўп ўтмай бу камчиликларни ҳукукий жиҳатдан бартараф этиши мақсадида бир қатор қарор ва фармонлар қабул қилинди.

Юртимиздаги етакчи ижодий ташкилотларнинг “дўстлари клуби” ташкил этилди. Буни ижод ахли катта қувонч билан қарши олди, кўнгли үсди. Ўзбек Миллий академик драма театрига ҳомий сифатида биринчи “Ўзимесаноат” акциядорлик жамияти билан иккнишлик аниқ ҷора-тадбирлар ҳамда беш йиллик режа тасдикланди.

Бу йўналишда вилоятларимизда фаолият юритаётган ижодий жамоаларга ҳам улкан ҳомийлик ишлари кўрсатилди, қилинган эзгу ишларни санаб адодига этиш кийин. Буни биргина Кўкён театри мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Фаргона вилоятининг турли туманларидан қатнаб ишләётган актёrlар учун яқинда театрнинг шундук ёнидан ўй қуриб топширилди. Тўғри, бунгача ҳам иш тўхтаб қолмаган. Аммо узоқ туманлардан қатнаш, репетициялардан сўнг ярим тунда уйга қайтиш, эрталаб яна ишга етиб келиш... Шундай бўлса-да, улар зиммасидаги вазифасини доимо бажарib келган, деб бемалол айтила оламиш. Ана энди, театрнинг ёнгинасидан ўй берилганидан кейин, сифат кўрсаткичи янада ошиши турган гап.

Давлатимизда рахбари ўша учрашувда бугунги кино ва спектакларнинг савиаси, ҳалқ, артистларининг масъулияти, уларнинг ижтимоий бурчи, ёшлар тарбиясидаги ўрни ҳақида куюнчаклик билан фикр билдирган эди. Дарҳакиқат, бу йўналишда камчиликлар кўп. Томошабинга, айниқса, ёшларга ибрат бўладиган саҳна асралари яратни борасида тилга олишга арзигулик ишлар қилингани ўй. Шундан келиб чиқиб, мухим ва долзарб мавзууларда асралар яратишга ижтимоий буортма бериш юзасидан режа ишлаб чиқилиб, тасдиқланди.

Мамлакатимизда бугун 37 профессионал театр фаолияти юритмоқда. Саҳна санъатининг деярли барча илгор йўналишини қамраб олган ушбу театрлар жамоалири маданият ва санъат соҳасига қаратилётган юқсан ётибор, ишончни ҳамиша ҳис ётиб келмоқда, десак айни ҳақиқатни айтган бўламиш. Бу ишонч эса бизга чексиз илҳом бағишлайди. Энди фақат меҳнат килиш, томошабин дилига кириб бориш, бугунги кун руҳийини очиб берадиган спектаклар яратиш қолди, холос. Айтмоқчиманки, давлатимиз раҳбарининг бизга бўлган ишончи ва меҳрини оқлашмиз керак!

— Санъатга қизиқувчи ёшлар жуда кўп. Бу, албатта, кувонарли ҳолат. Бирни қўшиқ айтаман деса, бошқаси актёр ёки актриса бўлман, дейди. Лекин ҳамма ёшлар ҳар доим ҳам санъат маҳақатини англайти, юрак призмасидан ўтказалти, дега олмаймиз. Айтидан, уларнинг аксарияти “машхурлик касали”га йўлиқкандай назаримизда. Бу борада сизнинг фикрингизни билмоқчи эдик.

— Санъат ижодкорнинг қобилияти, меҳнати асосида ривожланади. Учин мътнода фидойиликни, ҳалол меҳнатни талааб қиласди. Шу маънода ёшларимиз ора-

сида ўз йўлни топгандари кўп. Лекин аксарияти бироз шошқолоқлик қилаётгани ҳам бор гап. Гурӯх курмаксиз бўлмагани каби санъатда ҳам айрим ёшларимиз кинода ёки спектаклда бир-икки рол ўйнаса, дарров машҳур бўлдим, деб ўйлади. Аслида-чи? Агар кимда-ким фақат машҳурлик учун ёки бирор унвон илингизда ҳаракат қиласа экан, ундан унвон ҳам, машҳурлик ҳам йироклашиб бораверади. Чунки ҳаёт қонуну шундай. Ёшларимиз бундай ҳавойиликка берилиши ўрнига, ўзидағи истеъодин юзага чиқарши устида тинимиз ишлashi керак.

Яна тақрор айтаман: санъатда энти кераклиси — фидойилик. Ўхшатиш жоиз бўлса, бурни кўтарилиган ёки оёги ердан узилганни санъатнинг ўзи жазолайди: осмонни тешиб чиқиб кетган бўлса ҳам ерга тушириб кўяди. Шу боғи ҳеч қачон ҳовликаслык керак. Инсон меҳнат қиласа, албатта, роҳатини кўради. Лекин шуни ҳам билиш керакки, санъатда қўлинган меҳнат дарров мева бермайди. Бунинг учун вақт, чидам, бардош керак. Томошабин қалбидан жой олишга мунтазам интилиш, ўз устида бетўхтос ишлаз лозим. Санъаткорга ҳақиқий баҳони томошабин, ҳалқ, беради. Халқимиз азалдан маърифатпарвар, маданият ва санъатга ошно. Бу юртда санъат намоёндалари ҳамиша ардоқда бўлган.

Шундай тоифалар пайдо бўлдик, иккита қўшиқ айтиб, клип тайёрлайди-да, “энди бўлди, мендан зўри ўй, машҳурлик бўлса шунча бўлади-да”, деб ўйлади. Эни бўлмаса, кўзойнак тақиб, шляя кийиб. Фарб санъатига тақлидан қўшиқ айтишлар салкам урфа айланадаётди. Үндайларга аввал ўзимизнинг санъатни “қотириб қўй” дегинг келади. Хўш, ҳанни ким айтади, бизнинг мумтоз санъатимиздан қайси чet ёли артисти маромига етказиб куйлай олган? Ҳолбуки, қўшиқчилик санъатимизни бор жозибаси, ҳам мураккабликлари билан ҳар ким ҳам эплаб айтольмаслиги айни ҳақиқат.

Ҳақиқий санъат эса бундай “вақтинча машҳурлик”-ни қабул қилимайди: дарров четга улоқтиради. Бу ҳақда ёшларга кўп айтаман. Айниқса, саҳна борасида. Саҳнанинг қадрига этиш, унча улуғлаш ва у ердан мустаҳкам ўрин олиш учун кўп тер тўкиш керак, дейман. Оди-қочи беш-олтига қўшиқ, айтиб, “Халқлар дўстлиги” саройида концерт бериш, бу — машҳурлик эмас. Назаримда, бу муҳташам сарой саҳнасига ҳаммани ҳам

саҳналаштириб, намойиш этиш йўлга қўйилди.

Аслида театризига сценарийлар ҳар куни келади, тўхтамайди. Лекин уларнинг ҳаммасини ҳам саҳнага олиб чиқиб бўлмайди. Масалан, якинда умумий қилиб айтганда, бир корхона ва унда ишлайдиган одам ҳақида асар келди. Ҳолбуки, бундай корхоналар ва унда ишлайдиган жуда кўплаб топилиди. Агар уни саҳнага олиб чиқсан, эртага бошқаси келиб, бизни ҳам саҳнага олиб чиқсан, дейиши турган гап. Энг қизиғи, муаллиф асарида корхонанинг номини ҳам, унинг айни пайтдаги раҳбари имси-фамилиясини ҳам аник, келтирган ва уни шундайлигича ўзгартирмасдан қолдиришни талаф қилияти. Муаллифин айтишича, корхона ҳам, унинг раҳбари ҳам яхши ишлайдиган учун номи ўзгартирмасдан берилса яхши бўлармиш. Энди айтинг-чи, шу саҳна асари, унинг ҳақрарни замонамиз ҳақрарни бўла оладими? Мен бу билан ҳақрарни ўтиб кетганидан сўнг у ҳақда асар саҳналаштириш керак, демокрич эмасман, асло. Аммо бунинг учун энг аввало сценарий пишиқ-пухта бўлиши керак эмасми.

— Сиз ҳам театрда, ҳам кинода режиссёрик фаолиятини олиб боргансиз. Кино ва театр режиссёригидан бир-биридан фарқ қиласидими?

— Нокамтарликка йўйманг-у, мен ўзим театр саҳнasiда ҳам, кинокамера олдида ҳам бирдек рол ижро эта оламан. Балки шунинг учун ҳам икки соҳада бирдай фаолият олиб бораётгандирман. Лекин аслида уларнинг ўртасида унчалик катта тафовут йўқ. Тўғри, режиссёрикка маҳсус ўқимаган бўлсан-да, лекин бу соҳанинг барча машҳақати-ю азобини ўз бошидан ўтказганиман, асл моҳиятини тушунаман. Қолверса, ҳам кино, ҳам театрда йўйнаган ролларим, йиллар давомида ортирилган тажриба режиссёрикка кўл уришимга сабаб бўлди, десам янгишмаган бўламан. Дастрлаб “Шайтанат”, унинг ортидан “Иблис девори” ва “Хонадон эгаси” фильмларига режиссёрик қилдим. Тўғри, унгача театрда ҳам учта спектакл саҳналаштирганиман. Режиссёрикка фаолиятим давом этмоқда. Ҳозир кўлимда яна бир яхшигина асар — Эркин Ҳушвақтингнинг “Гулзорим”-и бор. Айни пайтда муаллиф билан уни янада мукаммаллаштириш устида иш олиб боряпмиз.

чиқарвермаслик керак.

Масалан, Ўзбекистон ҳалқ артисти Шерали Жўраев тўрт кун концерт берса жонли ижро бўлди-ю, иккита қўшиқ айтиган бир ёш хонанданинг ўзлонига эса фонограммадан фойдаланилади, деб ёзиб қўйилади. Чунки фонограммасиз айримларининг овози томошадан қиттишни айтишига этиш келиб, муродирикни айтиб келишни айтади.

Айтар гапим шуки, ҳоҳ қўшиқи, ҳоҳ актёр ёки рассом бўлсин, аввало, ўз устида тинимизда меҳнат қилиши, ўқиши, изланиши керак. Оллоҳ бир чимдим истеъодид берса, қолган 99 фоизига меҳнат орқали эришилади. Ўзбек кино ва театр санъатининг эртани тараққиети — ҳалқ тилини ва дилини англайдиган ўз ижодкорларга боғлиқ.

— Бугунги сценарийлар ҳақида нима дея оласиз?

— Албатта, яхши кино ёки саҳна асари яратилиши, энг аввало, сценарийга боғлиқ. Бироқ, афсуски, сифатлиси жуда кам ёзилади. Тўғри, кейинги йилларда давлатимизнинг алоҳида ётибори ва рағбати туфайли театрларимиз репертуари янги асралар билан бойбўл, томошабинлар оқими бироз кўпайди. Саҳна асралари намойиши мунтазамлик касб этмоқда. Мамлакатимиз театр жамоалари ўртасида ижодий танловлар ташкил этилиб, гастроль сафарлари уюштирилмоқда. Ётиборли жиҳати, ҳалқимиз кўнглидан чукур жой олган, театр санъатимизнинг дурдона асраларини давлат буортма асосида қайта

— Суҳбатларингиздан бирида, энг яхши кўрган ўзевчим — Тоҳир Малик, деган эдингиз. У кишининг асарларидан ҳам фойдаланиш ниятингиз йўқми?

— Ҳозир кўлимда Тоҳир Маликнинг тўртта асари турбиди. Масалан, “Мурдалар гапирмайдилар” — жуда кучли асар. Лекин уни фильм қилиш учун асарга мутлақа бошқача ёндашиб керак, деб ҳисоблайман. Эни “Одамийлик мулки”ни бир ўқиб кўринг. Ундан оламолам маъно оласиз. Дарҳакиқат, инсон учун одамийлик мулкини кўтариб юришдан оғирроқ иш йўқ. Асарнинг асосий мотиви ана шу. Умуман олганда, Тоҳир аканинг барча асари менга маъқул. Насиб килса, у кишининг асарлари асосида ҳали кўп фильм олиш ниятидамиз...

— Ҳар қандай актёр ўз фаолияти давомида кўплаб рол ижро этади. Уларнинг айримлари характеристи ёки ички дунёсига мос келса, айримлари мутлақа қарама-қарши бўлиши мумкин. Айтинг-чи, актёр яратган образларининг айрим характеристикаси яратнишлари ва сифатлари унинг ички оламига ўрнашиб қолиш ҳолатлари кузатилганлими?

— Кўпчилик, ижро этган роли ҳақида “менинг бу йўнаган образим”, деб гап бошлайди. Бу нотўри — у рол йўнаниш мумкин. Афсуски, бунинг фарқига борадиган санъаткорлар кўп эмас. Эни “йўнаган образим хаётимга жуда ўхшайди”, дейди. Йўқ, образни эмас,

ролни йўнаниш мумкин. Образ яратилиди ва у ҳар доим ҳам рўй беравермайди. Рол йўнаниш ва образ яратиш ўртасида осмон билан ерча фарқ бор. Буни профессионал санъаткорлар яхши фарқлайди ва англаиди.

Энди бевосита саволингизга ўтадиган бўлсам, унинг йўсунини тушундим. Ҳозир ўзим айтмасам, барбири сўрайсиз. Одамлар ҳақиқатан ҳам йоғор Сатдиев “Шайтанат”даги Асадбекка ўхшаб юрадиган бўлиб қолган, деб кўп гапиришида. Эни экрандаги Асадбекни кўриб, бу ҳалим образдан чиқолмаяпти, деб ўйлашади. Ҳатто Тоҳир аканинг ўзи ҳам шундай фикри кўп айтган: “Асадбек ролидан чиқолмаяпсиз”, деб. Аслида ундан ўнда ҳам олдиган фикри кўп айтган: “Асадбек ролидан чиқолмаяпсиз”, деб. Аслида ундан ўнда ҳам олдиган. Ҳозир ишнамасдан один қандай бўлсан, ҳозир ҳам шундайман. Масалан, “Имон” спектаклида профессор Комиловни йўнаган бўлсан, кўчада ҳам Комилов бўлиб юрмайман-ку?! Яратган образимни кўриб бундай фикр юриши мутлақа хотүгри. Ўзим табиатан шундай гапиришам, характерим ҳам оғир-босик. Бу фильмда фақат Тоҳир Маликнинг сўзларини айтганман, холос. Мен профессионал актёман. Хоҳлаган пайтимда образга киришаман, исталган вақтда ундан чиқа оламан. Театр саҳнасида, экранда йўнаган ролларни ҳаётда ҳеч қачон ўйнамаганман, татбиқ, этмайман ҳам.

— Гап “Шайтанат” сериали ҳақида борар экан, бу ҳақда сўрамасдан илож йўқ: 20 қисмни сериял 12-қисмидан сўнг эфирдан олиб ташланган эди. Билишимизча, айни пайтда унинг 21-қисми ҳам ишланган. Ушбу фильмни тўлиқ ҳолда тошмабинлар эътиборига ҳавола қилиш вақти келмадими?

— Албатта, насиб килса, у шу йил телекран орқали намойиш этилади. Одимиз